

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ТОРГОВОЇ ПЛОЩІ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

к.е.н., доц. Біловодська О.А., студентка гр. МК-91 Кириченко Т.В.

При пануючій жорсткій конкуренції на ринку, що сьогодні склалася між торговельними підприємствами, з'являється потреба у створенні таких умов для покупців, за яких буде здійснюватись якомога більший обсяг покупок. Важливим чинником їх забезпечення є раціоналізація використання торговельного приміщення підприємств роздрібноЇ торгівлі (ПРТ).

Раціональна організація простору підприємства роздрібноЇ торгівлі є фундаментом його успішного функціонування в умовах конкуренції та зростаючих вимог населення до якості обслуговування. Оптимізація ж торговоЇ площі – запорука збільшення його товарообігу та рівня прибутку.

Визначити ефективність використання торговоЇ площі ПРТ можна за допомогою ряду показників: пропускна спроможність магазину, обсяги роздрібного товарообігу в розрахунку на 1 м² площі магазину, розмір прибутку на 1 м² площі магазину, коефіцієнт змінності роботи магазину, коефіцієнт неперервності роботи, площа зони розрахункового вузла, розміри заставленої та демонстраційної площі (а також відповідні їм коефіцієнти). На основі цих показників можна зробити висновок стосовно організації торгового приміщення (раціональне чи нераціональне використання площі) та відповідно запропонувати рекомендації щодо її поліпшення (у разі виникнення такої необхідності).

Підвищення ж ефективності використання торговельних площ може бути забезпечене за рахунок збільшення площі торговельного залу в загальній площі магазину, зокрема за рахунок скорочення інших функціональних приміщень магазинів (приміщень для зберігання, адміністративних і підсобних). Збільшення площі торговельного залу забезпечує розширення товарного асортименту, що сприяє формуванню привабливості торговельного підприємства та зростанню основних показників його торговельно-оперативної діяльності.

Також для підвищення ефективності використання торговоЇ площі магазину можуть використовуватися правила мерчандайзингу, які безпосередньо стосуються раціонального облаштування території торгового залу, а саме:

- правило «зворотній годинник». Дане правило засноване на тому, що велика частина покупців – це правці, тому по торговому залу вони рухаються по зовнішньому периметру проти годинникової стрілки. У зв'язку з цим товари, які розміщені по зовнішньому периметру торгового залу, користуються більшою популярністю.

- правило «золотий трикутник» або «3/90» (майже 90% покупців проходять одну третину приміщення магазину і збираються вийти). Згідно з даним правилом більш високий обсяг продажів досягається у випадку, коли між входом, найбільш затребуваним товаром (наприклад, хлібобулочні вироби, молочна продукція, м'ясні вироби) і касовим вузлом утворюється своєрідний трикутник. Причому необхідно прагнути, щоб площа цього трикутника була максимальною (так як покупець перетне більшу частину торгового залу, познайомиться зі значною частиною асортименту і, найімовірніше, зробить імпульсні покупки).

На рис. 1 зображено організацію торгового залу ТОВ «АТБ» (№ 322, що знаходиться за адресою м. Суми, вул. Охтирська, 4а) з утворенням так званого «золотого трикутника». Так, з метою розширення прохідної зони для споживачів запропоновано перемістити стелажі з молочною продукцією дещо праворуч (рис. 1б), так як у даному випадку покупцям зручніше буде виходити через касу № 1 (на відміну від наявної організації торгової площі (рис. 1а), при якій покупцям краще виходити через каси № 3-5), а це автоматично збільшує площу «золотого трикутника».

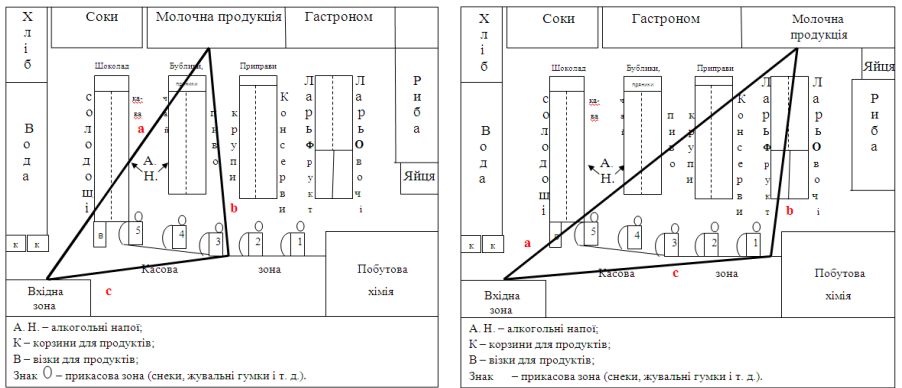

Рис. 1 – Торговий зал ТОВ «АТБ»

Отже, оптимізація торгової зони підприємств роздрібної торгівлі передбачає проведення комплексу заходів стосовно вибору найбільш оптимального варіанта облаштування торгового простору, який у перспективі забезпечить збільшення товарообігу магазину та рівня прибутку за рахунок розширення прохідної траєкторії для покупців.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 4. – С. 19-20.